

Літаратары і мастацтва

Год выдання 37-ы
№ 80 (2246)
8 кастрычніка 1968 г.
Аўторак
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

МЕНШ ЗА ТРЫ месяцы засталася да нашага вялікага свята— 50-годдзя з дня ўтварэння БССР і Камуністычнай партыі Беларусі. Карэспандэнт газеты «Літаратура і мастацтва» зняўся да сакратара праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Івана Шамякіна з просьбай расказаць аб тым, як праводзіцца адно з самых значных перадавычых мерапрыемстваў— пазедаці пісьменнікаў па раёнах Беларусі і сустрэчы з чытацтвам.

— У падрыхтоўцы да славянага юбілею БССР і КПБ мы вялікае значэнне надаем сустрэчам з чытацтвам. Гэта — адна з самых жыўкіх і дзейных форм нашай ганаровай і адказнай работы па прапагандзе ідэй пралетарскага інтэрнацыяналізму і савецкага патрыятызму, актыўная форма нашага ўдзелу ў камуністычным выхаванні народа.

Сёлетняе пісьменніцкае выступленне ў літаратурных сустрэчах праводзілася як ніколі багата. Літаратары Беларусі выступалі ўжо ў шматлікіх грамадскіх і навуковых установах, на заводах і фабрыках, у калгасах і саўгасах, у Мінску, абласных цэнтрах і вельмі многіх гарадах і сельскіх рэспублікі.

Імкнучыся як мага больш шырока і поўна выкарыстаць гэту важную форму кантактаў з чытацтвам, мы навушні прывесці пяцьдзесят літаратурных вечароў і ў самых глыбінных раёнах абласцей Беларусі, там, дзе сустрэч з чытацтвам было яшчэ мала.

І вось апошнім часам нашы пісьменнікі раз'ехаліся па ўсёй рэспубліцы, каб напярэдні юбілею сустрэцца яшчэ раз са сваімі чытацтвамі, пагаварыць з імі пра надзвычайныя пытанні нашага жыцця, расказаць аб беларускіх мастацкай літаратуры, падзяліцца творчымі планами, працягнуць свае творы.

Праз якія раёны пралігалі маршруты гэтых пазедак?

У Віцебскай вобласці паспяхі саюза пабылі ў Расонскім, Браслаўскім, Глыбоцкім раёнах і на Аршаншчыне. На Магілёўшчыне яны сустрэліся з працоўнымі Слаўгарадскага, Краснапольскага, Касцюковіцкага раёнаў, у Гомельскай вобласці пісьменнікі выступілі адбылі ў Жлобінскім, Рэчыцкім, Рагачоўскім раёнах, на Піншчыне і на Мазырышчыне.

Багата літаратурных сустрэч адбылося і ў Гродзенскай вобласці.

На Брэстчыне выступілі перад чытацтвам І. Ношакі [разам з В. Харужым — братам герайнай Веры Харужай], Тудыж — у Ка-

Вялікая папулярнасць у Баранавічах карыстаецца дзіцячы хор музычнай студыі Баранавіцкага Саюза пісьменнікаў.

Фота Ул. МЯЖЭВІЧА.

У ПЯТНІЦУ, 4 кастрычніка, адбылося чарговае пасаджэнне пазедак праўлення Саюза пісьменнікаў БССР.

Госць беларускіх пісьменнікаў, дырэктар выдавецтва «Дніпро» Аляксандр Бандура паведаміў прысутным, што выдавецтва плануе ў 1970 годзе выдаць двухтомную анталогію беларускай савецкай паэзіі аб'ёмам 35—40 друкаваных аркушаў. У рэдакцыі анталогіі — Андрэй Малеўка, Мікола Нагіняда (укладальнікі) і Віталь Кароціч. А. Бандура паведаміў таксама, што на бліжэйшы час мяркуецца выдаць на украінскай мове і анталогію зборнік беларускай навулы.

Прэзідыум зацвердзіў членамі рэдакцыі анталогіі беларускай савецкай паэзіі на украінскай мове ад пісьменнікаў Беларусі Півена Панчанку, Анатоля Валюжніна і Анатоля Варціцкага.

Было разгледжана таксама пытанне аб пленуме праўлення Саюза пісьменнікаў рэспублікі. Выпрашаю прывесці чарговую пазедаку на канцы гэтага месяца. Зацвердзены парадок дна пленума і дакладчыкі.

Прэзідыум заслухаў інфармацыю старшын

У САЮЗЕ ПІСЬМЕНІКАУ БССР

Бюро прапаганды мастацкай літаратуры Саюза пісьменнікаў БССР М. Чаўскага аб пазедаках пісьменніцкіх брыгад у аддзяленнях рэспублікі, прысвечаных юбілею БССР і Кампартыі Беларусі.

На пасаджэнні прэзідыума выступіў рэдактар маскоўскага альманаха «Поэзия» С. Красавіч. Ён паведаміў аб тым, што адзін з бліжэйшых нумароў альманаха будзе прысвечаны юбілею нашай рэспублікі. У гэтым нумары рэдакцыі альманаха мяркуецца шырока прадставіць маладуу беларускую паэзію. Прэзідыум даручыў бюро секцыі паэзіі аказаць дапамогу рэдакцыі альманаха ў падрыхтоўцы гэтага нумара.

У гаворцы, якая адбылася на пасаджэнні, прынялі ўдзел Аляксей Асіпенка, Генадзь Бураўкін, Васіль Вітка, Пятро Глебка, Іван Мележ, Півен Панчанка, Язеп Семяжон, Іван Шамякін, Станіслаў Шусткевіч.

Старшыня камісіі па ваенна-патрыятычнай лі-

УРАСПІ звыш сямі тысяч мастакоў. Больш мільёна глядачоў сустраліся з іх творамі на кожнай занальнай выставе.

Галоўны вынік работы мастакоў Расійскай Федэрацыі — гэта яшчэ раз падраблеўся э'езд — агульнае ідэйна-эстэтычныя задачы, адназначна і згуртаванасць майстроў выяўленчага мастацтва, іх вернасць прычынам народнасці і партыйнасці творчасці.

Завява савецкага мастацтва — не толькі шматлікі і разнастайныя выставы (як вынік агульнай работы), але і той новы тып мастака-грамадзяніна, які склаўся ў нашым грамадстве. Гэта мастак-змагар, які ўсведамляе высокі абавязак — быць на перадавой ідэалагічнага фронту, раскрываць багацце ідэй і паўчужыя сучаснасці.

З'езд мастакоў РСФСР адначыў, што рускае савецкае мастацтва — верны палпнічкі ў многаназнальнай самі братніх мастацтваў. Сёння саюз аб'ядноўвае 68 творчых калектываў мастакоў рэспублік РСФСР.

Работа Саюза мастакоў была накіравана на згуртаванне многаназнальнага творчага калектыву мастакоў РСФСР для актыўнага ўдзелу ў навушным будаўніцтве. Адным з важнейшых участкаў дзейнасці саюза стала шырокая эстэтычная прапаганда. Многа ўвагі ўдзялялася стварэнню пастаяльных дзеючых карцінных галерэй ў сельскай мясцовасці і ў гарадах новабудоваў. Гэтыя выставы перададзены ў дарунак народу.

Напярэдні Другога з'езда мастакоў Расіі праведзены папярэдняе сакратарыяты праўлення Саюза мастакоў СССР, які зацвердзіў планы падрыхтоўкі майстроў выяўленчага мастацтва да 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна. Усё нас чакае вялікая работа, эніс якой можна выказаць заклікам: да стойнага ўвабоды ў мастацтва эпоху перамогі ленынскай ідэй.

Мастакі пачалі дзейную падрыхтоўку да юбілейнага ленынскага выставі 1970 года. Гэта будзе адна з буйнейшых тама-тычных выставак у нашым мастацтве за паўвека яго існавання. На гэтай выставі творы пра Леніна і творы, якія раскрываюць веліч зробленага савецкім людзямі па яго заветах, стануць асновай экспазіцыі, па-вадзя гледача па важнейшых гістарычных этапах, прайздзяненых першай у свеце краінай сацыялізма.

Ленынскае выставі пройдзе па ўсіх саюзных рэспубліках. У РСФСР будзе арганізавана вялікая выставі «Савецкая Расія-4», дзесяць занальных выставак і паказаў новых твораў па ўсіх краях, абласцях і аўтаномных рэспубліках.

Кожная выставі з'яўляецца

фета рэвалюцыйнага мастацтва будзе падхвоўвае таленавіты і ідэйна ўзброены маладымі майстрамі.

У Пастаноўце «Аб падрыхтоўцы да 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна» падраблеўся, што культурная рэвалюцыя ў нашай краіне прынесла савецкім людзям алукацыю і асвету, росквіт навукі, стварыла народную інтэлігенцыю, свёрдзіла сацыялістычнае ідэалагічнае ўсё ўсё сферах духоўнага жыцця грамадства. Гэта пастаноўца — багавя праграма работы Саюза мастакоў СССР у падрыхтоўцы да Усесяознага з'ез-

НА ВЯЛІКІМ ДЫХАННІ

У Масіве закончыў работу Другі з'езд мастакоў Расійскай Федэрацыі РСФСР, падзяляючы вынікі зробленага, вызначыў важнейшыя задачы на будучае.

З'езд выбраў новае праўленне Саюза мастакоў РСФСР. У яго ўвайшлі мастакі краёў, абласцей і аўтаномных рэспублік Расійскай Федэрацыі. Старшын праўлення Саюза мастакоў Расіі выбраны членамі Карэспандэнта Акадэміі мастацтваў СССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Гелій Норман.

Карэспандэнт АДН папярэдні сакратара праўлення Саюза мастакоў СССР народнага мастака РСФСР Мікалая Панамарова расказаў пра работу з'езда, пра буйныя выставы, якія абдуцца ў бліжэйшы час.

невядомае рознымі шляхамі. Адначасна, верхадства, лянота або атлупсненне душы выдць да натуралістычнага слізавані, аманіаючыя іркі жыць свет да ўбоды памераў абы-вельскага дабрабыту. Уся па-літра паўчужы і фарбў павінна быць падудна мастаку.

Мы напярэдні Усесяознага з'езда мастакоў, які з'явіцца важнейшым этапам на шляху развіцця шматнацыянальнага савецкага мастацтва.

Нягледзячы на тое, што творчасць індывідуальная, мастацтва і культурныя каштоўнасці ствараюцца вялікім калектывам. У нас у краіне трынаццаць тысяч мастакоў, якія валодаюць шырокімі магчымасцямі для стварэння вобразнага вялікага філосафскага абудулення. З першых крокаў свайго існавання Савецкая дзяржава пачала барацьбу за сапраўдную чалавечую культуру, за самую высокую форму культуры. І важнейшая з іх — калектывная форма арганізацыі мастацкай працы.

У апошнія гады мы наіралі бурны прыток маладых сіл у наша мастацтва. Выставі твораў маладых мастакоў па ўсіх абласцях, краях, рэспубліках і буйных гарадах паказалі, што творчыя магчымасці маладых часам недаацэньваліся. Маладзёжныя выставы адкрылі гледачу сотні новых дараваннаў. Маладыя свёрдзілі свёе ў мастацтве свежымі ідэймі твораў. Вялікі разрэс маладых творчых сіл па ўсіх рэспубліках усяляе упэўненасць, што эста-

да мастакоў, да вялікіх адна-зных выставак.

У сучасных абставінах востра адчуваецца неабходнасць эстэтычнае выхаванне і ідэйнае згуртава працоўных узняты на ўзровень дзяржаўных задач. Нельга недаацэньваць агітацыйную сілу ўздзяння мастацтва. І ад таго, якім яно будзе, якія творы ўбачым на будучых выстаўках, залежыць поспех нашай работы. Ідэалы добра, справядлівасці, прыгажосці чалавечыя адносіны кувуць у нашым мастацтве, у лепшых палотнах, скульптурах, графічных лістах Дайнекі і Фаворскага, Іягансона і Саў'яна, Кустодалева і Мухоміна, Сяргея Герасімава і Аляксандра Матвеева, Паўла Кунявічова і Сяргея Каненкава. Герой нашага мастацтва — чалавек, які прысвядіў сваё жыццё служэнню высакорным камуністычным ідэалам. Гэты герой, аб якім я гавару, — не абстрактная сярэднеарыфметычная адзінка, а жывы чалавек, мыслячы і члы. Мы бачым яго на будоўлі і ў полі, у кабіне навігацыйнага карабля і за рулём запыленага самавала, у шахце і ў навуковай лабараторыі. Гэты чалавек прыходзіць на выставі і хоча знайсці не простае «адлюстраванне» той або іншай падзеі, а нешта блізкае і дарагое сабе і яго. І калі гэты сустрэча сучасніка з мастацтвам адбудзецца, значыць, праца мастака ператварылася з рамства ў паэзію. Талі ён здольны зразумець і акрыліць чалавечую душу.

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

Па ўсёй Беларусі

Карэспандэнту «Літаратуры і мастацтва» расказава сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў БССР Іван ШАМЯКІН

мянец, Пружаны і іншыя раёны вобласці — паехала яшчэ адна пісьменніцкая група, у складзе якой — М. Аўрамчык, Я. Брыль, У. Калеснік, У. Караткевіч.

Раскажу пра некаторыя пазедакі, якія ўжо скончыліся. А. Асіпенка, Г. Бураўкін, В. Вітка і Я. Сяргян выязджалі на Віцебшчыну, у Расонскі раён. Там яны прынялі ўдзел у літаратурных вечарах і ранішніках, выступілі ў раённым Доме культуры, у расонскай школе, у саўгасным клубе ўсіх Краснапольскага, Пінскага, Явдэна, на толькі чыталі свае творы — на сустрэчах ішла зацікаўленая гаворка пра нашы жыццё, пра надхвоўваючы юбілей рэспублікі, пра новыя творы беларускіх літаратараў. Цікавыя размовы з расонцамі адбыліся ў Я. Сяргяна, які на пачатку свайго творчай дарогі працаваў загадчыкам народнага ў Расонах, і Г. Бураўкіна, які нарадзіўся тут.

Мне самому даялося ўдзельнічаць ў пазедацы на Магілёўшчыне разам з Б. Спрынячанам, М. Ткачовым, І. Чыгрынавым. І ў нас было шмат цікавых сустрэч: у Слаўгарадскім раёне — у райцэнтры, у вёсцы Рабавічы, у саўгасе «Лясная» і калгасе «Заран» [тут, дарэчы, я трымаў звараччыкам], у Краснапольскім — у школе і БССР перад сваім звараччыкам], у Касцюковіцкім раёне — перад удзельнікамі раёнага сямінара работнікаў культуры, у клубе калгаса Імя Карла Маркса. Я шмат і часта сустрэкаюся з чытацтвам, і мне тоначна адзначыць, што гэта апошняя пазедака была асабліва багата на ўражанні.

Запомнілася сустрэча ў вёсцы Відучы Касцюковіцкага раёна. Мы трапілі на літаратурную канферэнцыю па кіне і. Чыгрынава «Сёмы ішчаслівы чалавек», вылучанай на атрыманне Дзяржаўнай прэміі БССР. Землікі пражылі вялікую і змястоўную гаворку пра яго творчасць. Асобна выступілі чытачы проста-ці ўрадавалі ўсё нас добрым веданнем і разуменнем беларускай літаратуры, змышляў і шырай увагай да творчэсці нашых маладых сяброў. Я ў прымяненасці расказаў прысутным аб творчэсці маладых беларускіх пісьменнікаў. У атмасферы такой зацікаўленасці і ўвагі наша гаворка з чытацтвам ахвоўпала шмат пытаньняў грамадскага і літаратурнага жыцця: мы добра пагутарылі аб калгасных справах, аб сувязі літаратуры з жыццём, аб выкладанні літаратуры ў школе. М. Ткачоў расказаў сваім землякам аб сваёй пазедацы ў складзе беларускай дэлегацыі на сесію Генеральнай асамблеі ААН. Дзяліліся мы і творчымі планами, адказвалі на пытанні чытачоў.

Былі ў нас цікавыя гутаркі з раённымі кіраўнікамі, завязалася шмат новых знаёмстваў. Тут мы ўбачылі і ўведзілі шмат таго, што, пэўна, яшчэ ляжа ў нашых новых творах. М. Ткачоў нават застаўся яшчэ на нейкі час на сваёй радзіме, каб сабраць матэрыял для новага нарыса.

Думаю, такімі ж плённымі былі і астатнія пазедакі. Я ведаю, напрыклад, што М. Аўрамчык і А. Кобец-Філімонава выступілі не толькі ў школах, клубеў устаноў і калгасеў Браслаўскага раёна, а сустрэліся з працоўнымі і ў, так сказаць, «квартворчых умовах» — у полі на сцельшых ільняводнай брыгады калгаса «Маяк», перад рыбакімі браслаўскага рыбзавода, на цагельным заводзе.

У гады Вялікай Айчыннай вайны франтавыя дарогі нашага старажытнага пісьменніка, зараз генерал-маёра ў адстаўцы, Мікалая Іванавіча Аляксеева праходзілі праз Віцебшчыну. Зараз ён пабыў у тых мясцінах. Пад час творчых сустрэч гэтыя ваенныя старонкі яго біяграфія выклікалі, зразумела, вялікую цікавасць у яго сяброў-чытачоў.

На Піншчыне сустраліся з чытацтвам М. Кружавыч, П. Прыходзька і аўтар кнігі ўспамінаў «Вечны агонь» Р. Мачульскі, які, дарэчы, у свай час быў сакратаром Пінскага абкома партыі. І навуменка трымаў справядзачу перад сваімі землякамі ў Валасіўчых. А. Астраўка, Э. Валасевіч і А. Эвентуа мелі шмат сустрэч з чытацтвам ў Рагачоўскім і Жлобінскім раёнах. У Рэчыцы і на раёне чыталі свае творы, дзяліліся ўспамінамі пра беларускую літаратуру першых пасляваенных дзесяцігоддзяў С. Шусткевіч і Л. Шапіра. Там жа, на Гомельшчыне, пабылі А. Вольскі і П. Харкоў.

З вялікай цікавасцю слухалі чытачы Гродзеншчыны вядомага паэта-перакладчыка Я. Семяжона. Ён расказаў пра сувязі беларускай літаратуры з братнімі літаратурамі савецкіх рэспублік і літаратурамі народаў свегу, чытаў свае новыя пераклады.

У Старадарожскім раёне на Піншчыне выступілі А. Дзержыжскі, А. Лазіва.

Разам з мінскімі літаратарамі часта выступілі і пісьменнікі абласных аддзяленняў нашага саюза, а таксама творчая моладзь, члены літаратурнага аб'яднанняў, мясцовыя прапагандысты кнігі. Нашы перадубілейныя пазедакі па рэспубліцы яшчэ працягваюцца, але ўжо зараз мы можам сказаць, што яны добра паслужылі на карысць нашай літаратуры. У часе пазедак зроблена вельмі шмат для прапаганды беларускага мастацкага слова, павелічыў увагі чытачоў да мастацкай кнігі, мацаванія нашых кантактаў з шырокай чытацкай аўдыторыяй.

Напярэдні славянага юбілею БССР і КПБ, — сказаў у заключэнне Іван Шамякін, — наша пісьменніцкая арганізацыя ў адказ на заклік Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі аддае ўсё сваё сілы і творчую энэргію на дасягненне новых перамоў і барацьбе за ажыццяўленне велічных планаў камуністычнага будаўніцтва.

НАШЧАДКІ СІНЕБЛУЗНІКАУ

Яшчэ жывыя тыя, каго ў дваццатыя гады называлі сінеблужнікамі. Гэта ўдзельнікі самадзейных калектываў тых незабытых дзён.

Міналі гады, і на змену «Сінім блуз» прышлі мастацкія агітбрыгады, якія жыўчы і сёння. Яны прапагандаюць ідэй партыі, усё лепшае, перадае ў нашым жыцці.

Абласны конкурс агітбрыгад, які праходзіць у гэтыя дні на Гродзеншчыне, — сведчыць, што і сёння развіваюцца лепшыя традыцыі «Сініх блуз».

Карэлічы, Карэлічы — Рабавічы гародні. Твае агні працоўны! Відзь усім адалі!

Гэтымі словамі ўступілі песні пачынае свае выступленні мастацкага агітбрыгады Карэліцкага раёнага Дома культуры. І няхай перш таяпінасы мясцовым аўтарам, яго з запалам выконваюць Тамара Пікта, Анатоль Башко, Мікалай Сянько, Алена Мароз і іншыя ўдзельнікі агітбрыгады.

«МІНСКПРАЕКТ» ДЛЯ «МІНСКПРАЕКТА»

СЕЛЕТА буйнейшых праектных Інстытут рэспублікі «Мінскпраект» распачынае будаўніцтва новага корпусу, у які ён праюдае са сваіх старых памяшканняў. Новы корпус размешчаны на вуліцы Бяседа — адрэзу за буйным масцёлам.

Круты схіл, на якім вырасце будынак інстытута, патрабаваў уважлівага падыходу да архітэктурнай і канструкцыйнай частак. Архітэктары «Мінскпраект» П. Крандэль, С. Замараў, Л. Пагарэлаў, інжынер Г. Басінявіч прапанавалі стварыць комплекс інстытута з двух узамазвазаных аб'ёмаў, — гарызантальнага і вертыкальнага.

У гарызантальным аб'ёме размешчана інтэлектуальная зала на 500 месцаў з вялікім фая, дзе можа рабыць архітэктурныя выставы, рэстаран-сталавая, якая будзе адкрыта і для грамадзян, банкетная і выстава-вочная залы (апошнюю пры неабходнасці можна трансфармаваць у спартыўную — на не бальшых размешчана да 500 гледачоў, тут жа будзе рэчышчы майстарскі Інстытута, бібліятэка, архіў і гатэробная.

У вертыкальным дэнацішціпаўрвохым аб'ёме прадуладжаны адміністрацыйныя памяшканні і залы для праекцірующынаў. Пакой будучы невядомы, разлічаны на адну праекцірующынаў брыгаду або групу. У іонным — рэкавіна з водаправодам, шафы для рабочага адзення, матэрыялаў і паперы, іладоўна для падрамінаў.

У аснове канструкцыйнага корпусу — мармас Сіены гарызантальнага аб'ёма вышадваюцца з цэлым з ацельнага іна. У высотным аб'ёме ўжываюцца пане-

СВЯТА ЛАТЫШСКАГА НАРОДА

жыці рэспублікі прысвячаецца фестываль, на якім будучы паказаны лепшыя работы латышскіх тэатраў і спецыяльных праграм.

Станаўленні і развіццю рэвалюцыйных традыцый у тэатральным мастацтве Латвіі ў многім садзейнічалі творы такіх выдатных мастакоў слова, як Ян Райніс, Рудольф Блаўман, Андрэй Упіт, лепшыя п'есы рускай і сусветнай класікі і асобітва творы Гогаля, Талстога, Астроўскага, Горькага.

Зараз у Латвіі дзесяць прафесіянальных, 18 народных тэатраў, сотні самадзейных калектываў на заводах, фабрыках, у калгасах.

Аляксандр БАКАЛАУ, карэспандэнт АДН.

70 ГОД ЖЫЦЦА, 50 ГОД ТВОРЧАСЦІ

У Дзяржаўным мастацкім музеі БССР адкрылася вялікая персанальная выставі твораў аднаго са старэйшых графікаў Савецкай Беларусі — Анатоля Мікалаевіча Тычыны.

У экспазіцыі ўвайшлі творы розных гадоў — матывы старога Мінска, створаныя А. Тычыным на пачатку творчага шляху, паэтычная графічная сюіта, прысвечаная новаму паславеніям Мінску, над якой мастак працуе і сёння. Тут жа — серыі лістоў, у якіх ажывае паэзія беларускіх рэк і рачных портаў, шматлікія нацюрморты, пейзажы мастака. Хвалюючае ўражанне пакідае кніжная графіка А. Тычыны — вокладкі пераважных часопісаў, першыя кнігі Беларускага дзяржаўнага выдвецтва.

На акрышчых выставі з цёплым словам пашаны і павялі да старажытнага мастака звярнуліся народныя мастакі БССР А. Бельскі і З. Аўтур, заслужаны дзеят мастацтваў БССР Л. Дэйтман, адказны сакратар праўлення Саюза мастакоў БССР В. Вярсоцкі, работнікі музея і школынікі. Б. РАНИН.

ЛЕНІН У ПРЫСВЯЧАЕЦА

У клубавы вёсак Заручы, Засценні, Станіславава і іншых часта правадзіцца вечары-сустрэчы са старымі бальшавікамі, ветэранамі працы, з людзьмі, якія сустраліся з Уладзімірам Ільчыкам і яго саратнікамі.

У чытальнай зале раённай бібліятэкі арганізаваны кніжныя выставы «Марсізм-ленынізм непераможны», «У. І. Ленін — правадэр Кастрычніка», «Ад залпа «Аўроры» да намісчых ракет». Тут жа адбылася канферэнцыя чытачоў на тэму «Камунізм — мэта савецкага народа».

Цікава аформлена фотавыстава «Заўсёды з намі» ў Дабрынінскім сельскім клубе.

І. КОГАН.

МАГІЛЕЎ

У чытальных залах абласнай бібліятэкі імя У. І. Леніна да 100-годдзя з дня нараджэння вялікага правадэра афармляецца цыкл кніжных выставак, станаў, плакатаў, рэзюмэ-дэкаціўных сісаў літаратуры і альбомаў на тэму: «Вобраз У. І. Леніна ў гады барацьбы за завяршэнне самадзейнага «Ленін — правадэр Кастрычніка», «Ленін — заснавальнік Савецкай дзяржавы», «Заўсёды з намі», «Старонкі вялікага жыцця» і іншыя.

Будучы праведзеныя таксама канферэнцыя чытачоў па работах У. І. Леніна, «Задачы саюзаў моладзі», «Вялікі пачына».

П. БАРОДКА.

ДЗЯРЖЫНСК

У Негарэўскім Доме культуры адбыўся вечар на тэму: «Вобраз У. І. Леніна ў савецкай мастацкай літаратуры». З дакладам выступіла дырэктар сярэдняй школы А. Сямашка.

Вечар, прысвечаны У. І. Леніну, адбыўся таксама ў клубе ўсіх Паўлаўшчына. Арганізавалі і правялі яго бібліятэкары Вялеса Валахановіч і на-стаўнікі мясцовай школы. І. ШАБАЛІНСКІ.

БУДУЮЦА НОВЫЯ КІНАТЭАТРЫ

Да юбілею рэспублікі гамалчана атрымаюць добры падарунак. У кін

КАМУ БЫЦЬ ВЫКЛАДЧИКАМ?

АБ ВЫКЛАДАННІ МАЛЯВАННЯ У ШКОЛЕ

НАСТАЎНІКАУ малявання ў рэспубліцы выхуюць Мінская мастацкая вучылішча і Віцебскі педінстытут. Выпускнікоў гэтых навучальных устаноў яна нестасе, каб забяспечыць кваліфікаванымі кадрамі школы нашай рэспублікі. Таму ў многіх школах урочкі, звязаныя з выяўленчым мастацтвам, вядуць настаўнікі пачатковых класаў. Але ці дастаткова вядоўць яны прадмет, каб паспяхова спраўляцца з выхаваннем пачатковага школьніка ў вучнёўскіх пачатковых класаў, не кажучы ўжо аб старэйшых?

У педагогічных інстытутах факультэты метады і педагогічны пачатковай адукацыі рыхтавалі гэтых настаўнікаў як спецыялістаў шырокага профілю: іх вучылі рускую і беларускую літаратуру, прыродазнаўства, музыку, фізікультуру, чыстапісанне, маляванне і г. д. Пагаворым аб маляванні (цяпер гэты ўрочкі называюць мастацтвам) за ўсё «выяўленчае мастацтва». У мастацкіх вучылішчах і на мастацка-графічных факультэтах пры педінстытутах прымаюцца асобы, якія паспяхова здалі разам з іншымі дысцыплінамі ўступныя экзамены на маляўніцкіх факультэтаў. На працягу ўсяго курса навучання ў гэтых установах маляванне з'яўляецца адным з вядучых прадметаў. А вось прыступленні на факультэты метады і педагогікі пачатковай адукацыі пэўнае валоданне маляўніцтвам не ўлічвалася. Так і атрымлівалася, што больш чым 95 працэнтаў навучэнцаў факультэта не валодалі прасцейшымі навыкамі па маляванні. А між тым за час вучобы ў інстытуце яны павіны засвоіць асновы выяўленчай граматы, такія неабходныя ў штодзённай рабоце настаўніка пачатковых класаў не толькі на ўроках малявання, але і на ўроках працы, чытання, прыродазнаўства і для правядзення пазакласных мерапрыемстваў.

За апошнія гады ў педінстытутах колькасць гадзін па выяўленчаму мастацтву паводле вучэбнага плана зменшана ў нас у рэспубліцы да 160 (у РСФСР жа часам дасягае 270). Цяжка паверыць, што абітурыенты інстытутаў БССР больш таленавітыя і маюць лепшую мастацкую падрыхтоўку. А яны вымушаны ўсё ж асваляць веды па выяўленчаму мастацтву за 70 лекцый і 180 гадзін практычных заняткаў. Лекцыйны курс асноўна не мае, хоць у гэтую спілку колькасць гадзін уваходзіць лекцыя і на тэорыі малявання, і на метады малявання. А вось практычны курс яшчэ недастатковы. За 90 гадзін чалавек, які не ўмеў рабіць малявання (а такіх у педінстытутах большасць), не зможа авалодаць асновамі выяўленчага мастацтва (выключэнне — тыя студэнты, якія атрымалі доволі грунтоўную школьную падрыхтоўку па гэтым прадмету). Спадзяючыся на тое, што студэнт самастойна засвоіць практычны курс, наўна: недастаткова працяглы тэорыі дапаможнік, трэба адчуваць, ведаць і ўмець (П. Чысцякоў). Гэтакі агляд не хапае нашым студэнтам.

На факультэтах метады і педагогікі пачатковай адукацыі нядаўна распрацаваны вучэбны план. Падчас вытворчай практыкі студэнты не паспяваюць працаваць і павіны праграмаваць нават не пачынаюць разглядаць. Таму, мабыць, больш разумна курс малявання ўключыць у вучэбны план не з трэцяга семестра, а з першага, як гэта было даўней.

Недастаткова падрыхтоўка па маляванні ў настаўнікаў пачатковых класаў адбіваецца на іх рабоце. Здавалася б, настаўнікі добра падрыхтаваны да ўрока, «прыгожа» тлумачыць, але гэта толькі знешняе, бо ён паўтарае прачытанае. Сам жа недастаткова валодае малюнкам, павярхоўна (а вельмі часта і няправільна) аналізуе работы вучняў. Калі настаўнік больш-менш асваляе справу дэманстрацыі, задачы на ўроках адкартаваныя малявання, дык на ўроках малявання томатычана і з натуральнага ўзросту ў рукі крэйду або папярэчы вучню, умяшчаючы ў яе малюнак, каб не трапіць у яго на станішча. Настаўнік усяля стараецца ўключыць ад падобных уроках, заманіць іх вольным маляваннем або маляваннем арнаментаў. Гэта, натуральна, вядзе да выхаластання самой ідэі тэорыі ўрокаў.

Дзе ж выхад? Многія мяркуюць, што варта перадаць урочкі малявання ў 1—4 класах спецыялістам. Але гэтыя меркаванні беспаспартныя, бо спраўляюцца спецыялістаў, якія ўмеюць не толькі маляваць, але і навучаць малюнкам, у школах не хапае. Нашы навучальныя ўстановы выпускаюць іх вельмі мала. Да таго ж, у сельскіх васьмігадовых і сярэдніх школах, улічваючы нават і пачатковыя класы, настаўнік малявання не мае пэўнай напружанай і вымушанай працы па суміжчальніцтву ў некалькіх школах, размешчаных за дзесяці і больш кіламетраў ад адной. Таму пры першым жа магчымасці сельскі настаўнік малявання стараецца пераехаць у горад або перайсці на афарміцельскія работы ў мастацкі мастэрні.

Напраўдніка пытанне: хто павінен вёсці маляванне ў сельскіх школах, прафесіяналы або настаўнікі пачатковых класаў? На наш погляд, больш мэтазгодна пакінуць урочкі выяўленчага мастацтва за настаўнікамі пачатковых класаў. Бо на ўроках малявання мы павіны імкнуцца не толькі навучыць дзяцей тэхніцы выканання малюнка, але і навучыць знаходзіць прыгожыя ў навакольнай жыццёвай дасягні да яго веліч стваральнай працы саветага чалавека, глыбока мастацкага вобраза. А гэта пад сілу таму, хто ведае літаратуру, музыку, спеў і можа мабілізаваць гэтыя веды пры раскрыванні той або іншай тэмы па выяўленчаму мастацтву. Напрыклад, разглядаючы пейзажы рускіх і савецкіх мастакоў, нельга не «забачыць» чуйнаў з музычнымі творами Чайкоўскага, Рахманінава, Глінкі, Глазунова; чытаючы Някрасава, Рэпіна або Парова; вучучачы «Слова аб палку Ігаравым», нельга не пазнаёміць вучняў з музычнай оперы Бардына «Князь Ігар» і карцінаў Васнецова «Пасля пабоішча Ігара Святаслававіча з поладуцамі» і да т. п. Усё гэта можа быць больш даступна настаўнікам пачатковых класаў, якія ў спонах чалавек і якіх у педінстытутах большасць, не зможа авалодаць асновамі выяўленчага мастацтва (выключэнне — тыя студэнты, якія атрымалі доволі грунтоўную школьную падрыхтоўку па гэтым прадмету). Спадзяючыся на тое, што студэнт самастойна засвоіць практычны курс, наўна: недастаткова працяглы тэорыі дапаможнік, трэба адчуваць, ведаць і ўмець (П. Чысцякоў). Гэтакі агляд не хапае нашым студэнтам.

Каб настаўнікі пачатковых класаў маглі ў поўнай меры вырашаць складаную задачу асважэння выхавання сваіх вучняў, неабходна павялічыць на факультэтах метады і педагогікі пачатковай адукацыі колькасць гадзін па маляванні, а можа нават павялічыць і тэрмін навучання (калі не па ўсім інстытутах адразу, дык хіба і да пачатку ў асобных). На падрыхтоўку спецыялістаў, якія маглі б вёсці маляванне ў 5—6 класах, не спартэбца многа дадатковых сродкаў. Але затое ў значнай меры вырашыцца ў сельскіх школах праблема кадраў, зольных эстэтычна выхоўваць падрастаючае пакаленне.

І. ШЭШКА,
старшы выкладчык малявання
Гродзенскага педінстытута
імя Янкі Купалы.

ПАСТАЎСКІ раён вось ужо колькі гадоў лепш за ўсе астатнія раёны Віцебшчыны рыхтуе культасветустановаў. З влікаў увагай адносяцца да гэтай справы ў раёне і загад. Яшчэ ў пачатку года тут было вызначана, якім клубам і бібліятэкам неабходны рамонт, хто і калі будзе яго праводзіць, хто пакапапа і каб пелінае на зіму і шчы. Район партыі, райвыканком, сельскія Саветы выкарыстоўваюць розныя формы кантролю за выкананнем гэтых мерапрыемстваў. Трэба адзначыць, што многа ініцыятывы, кампанія праўдліва аддзел культуры (загадчык І. Шаўнюк). Тут, як у штабе, сканцэнтраваны ўсе звесткі аб падрыхтоўцы культасветустановаў да зімы. Амаль палова клубоў і бібліятэк адрамантавана — выканком рэкамендуе дадаткова выдзеліць на гэты 18 тысяч рублёў. Усе ўстановы забяспечаны дравамі, торма, вугалем.

Адначасова з падрыхтоўкай існуючых устаноў культуры да зімы поўным ходам ідзе будаўніцтва трох новых дамоў культуры і шасці брыгадных клубоў. І трэба сказаць, што найбольшая заслуга ва ўсім гэтым камсамольцаў. Нядаўна абласное ўпраўленне культуры і абком камсамола абгулялі вопыт сумеснай работы камсамольскіх арганізацый і культасветустановаў Пастаўшчыны і рэкамендувалі яго для пераімання іншым раёнам.

Нежак з Сяргеем Ільічам Казырынкам, загадчыкам Палеага раённага аддзела культуры мы прыехалі ў вёску Рудно. І хоць ужо цяпер, калі аднапавярховага цаглянага будынка завялілася хлопцы і дзятчаты. Ады білілі сцены, другія афармлялі стэндзі, трэція прывозілі ў парадкавым двор.

Сяргей Ільіч распушчыў, што клубам гэтай стадола (так і скажу — стадола) стала называцца зусім нядаўна. Раней будынак стаяў без справы, але камсамольцы і

моладз узяліся за яго як след — атынкавалі, пабілі сцены зрабілі трубы, заўважлі сямі прыгожымі фіранкамі, аформілі наглядную агітацыю.

— У будынку, самі бачыце, прыёмнае заля, у большым пакоі будзе глядзельная заля, у меншым размешчана бібліятэка.

Трэба адзначыць, што паліпашчым падрыхтоўкі да зімы, актывізацыі работы ася- ячэ паўбывае. Мо проста не паспелі сабрацца — бывае ж і такое. Паехалі ў Лукомльскі сельскі Савет. Старшыня яго І. Пшысквіч запайнуў, што сельскі клуб ўжо адрамантаваны і гатовы ў любую сіжуху прыняць наведвальнікаў. Але што гэта быў за рамонт, мы ўбачылі самі. Дах — як шк так і цяжэ, дошкі падлогі ў калідоры не прыбіты, няма дзвярэй. Дроў — ні палена. Унутрыны выгляд клуба такі, што страшна ў другой і заходзіць. Амаль такі ж выгляд і ў туды ўстановы культуры гэтага сельсавета — Рудніцкай сельскай бібліятэцы.

У Пачаўціцкім сельскім клубе нам паказвалі: змайлі трохі дроў. І дзе б вы думалі! Пад сцяной, бо захоўваць іх не было дзе. А ў астатнім карціна такія: вокны лабіты, печ не адрамантавана, падлога брудная...

З чатырох культасветустановаў, што знаходзяцца на тэрыторыі Кашчынскага сельскага Савета, таксама ні адна не падрыхтавана да зімы. Стаўбюцкай і Занівоўскай сельскіх бібліятэк размешчаны ў пакоячых пры былых канторах аддзяленняў саўгаса «Кашчынскі».

Не лепш і ў Глыбоцкім раёне. Амаль палова ўстаноў культуры тут яшчэ не падрыхтавана да зімы. З 16 клубоў і бібліятэк, у якіх неабходна было зрабіць рамонт, у 10 яшчэ і не пачыналі яго. У раёне планавалася да каблеву рэспублікі і Кампартыі Беларускай пабудоваў васьм клубоў. Але толькі чатыры з іх будуць закончаны ў гэтым годзе.

У цэлым жа па вобласці да работы ў зямных умовах не падрыхтаваны яшчэ 300 клубоў і бібліятэк.

Калі задумаваліся над гэтымі лічбамі, аналізуючы прычыны такога становішча, то кілаесца ў вочны наступнае. Не ва ўсіх раёнах калгасы і саўгасы лічаць клопаты аб павышэнні культуры, выхаванні сельскіх працаўнікоў, аб будаўніцтве і рамоне ўс-

родкаў культуры ў гэтыя дні ў значнай ступені сядзельнічалі, то абласное ўпраўленне культуры і абласны камітэт камсамола да 50-гадовай БССР і Кампартыі Беларускай і абласнага Ленінскага камсамола аб'явілі агляд культасветустановаў.

Разам з тым даўсям бачыць на Віцебшчыне і шмат іншых прыкладаў. Так, у Чашніцкім аддзеле культуры мы не знайшлі ніякіх звестак аб падрыхтоўцы клубоў і бібліятэк да зімы. Але гэта, як кажучы,

кое, ад чаго склалася сэрца. Прытулішыся да сцяны, сядзела дзіця, годзі яму, не болей, у брудным чырвоным папцітчыку. Старыня кацікавая пачынае ляжаць чамусьці на калянах, лянныя, даўно не стрыжаныя валосы ўскудлачаны, і яна адразу здагадалася, што гэта хлопчык. У паснейай руцэ малое трымаўла абгрызенае бульбуй.

— Чыё гэта, жанчыны? — з болем у голасе спыталася яна.

— Ды нічыё зараз, — уздыкнуўся адказаўла тая, што студыла кіпенням. Маці намерла ў дарогу, і вось... Мы глызім за ім, ды што з тэго. У мінохі і спаве дзеці.

Вяганьня не было. Гаварыла сэрца. Сэрца маці пасцірлых дзяцей. Гэты замурзаны тварык... Гэты паснейады ад холоду рука з абгрызенай бульбуй... Ускудлачаныя валосы; ляхі ўжо ніколі не лагдзідзіць, не прычына ласкава рука маці.

— Жанчыны, падаіце яго мне, хутчэй падаіце, — дрыготлівым голасам прагаварыла яна і тут жа апынулася па банак, ці няма наблізу караульняга.

Ёй здавалася, што надта марудна надзіоць жанчыны малому на галаву шапачку, зашпільваюць гузікі. Хутчэй, хутчэй... Вось і ў руках ён, малыны халодны камочак, з нейкімі застылымі не па-дзіцячы вачытамі. Яна расшпільла адзін-другі праўдліны цурбанчык какуха, укукала малое цёплай аўчынай, моцна прыціснула да грудзей. Падаіла пустае вядро (цошык — ліха з ім!) і ледзь не падбежкі па-чыкавала да хаты.

ХЛОПЧЫК гадкоў шасці блукаў па стаянці. Выў ў нейкіх рыманках, з ніх вы- быласяся ключа, адна ножка ў апорач- ку, а другая ў чаравіку. Худзенькі, змарнелы тварык выглядаў дарослена. Відань, хлопчык нядаўна плакаў, бо шчоці былі замурзаныя.

Яна убачыла дзіця, і сэрца сіялося ад болю. Відань, сэрца. На вуліцы зіма, халодная, а хлопчык яны быццам і не зважае на гэта. Ён праводзіць пільна вачыма кожнага праходжана, нібыта аб нечым прасячы яго.

Яна падыходзіць да дзіцяці, ласкава пытаецца:

— Як чабе завуць, хлопчык?

— Міша, — нежак недаверліва адказавае ён і тут жа нятрымана па-дзіцячы хныкае: «Вабака, я хачу есці!»

— Пойдзем а мной, дзетка.

Яна бярэ малого за ручку і вядзе да сябе ў хату. Няўжо так могуць разважаць дзеці? Усё памятае, усё знае, як старое тое. Ды што, вайна і дзядей усяму навучыла. Маці ў Мішы няма — памерла... Бацьку забілі немцы. Так і сказаў: «Забілі немцы!»

Ох-ох! — што творыцца на белым свеце. Вера пражыла, а такога ніколі не бачыла. І ў беканках была ў мікалескую вайну, і сама галадала, а такога не бачыла. Ірады!

Дома яна корміць Мішу бульбай з малаком, халодна талы мала. Як прынесла, дык усё ў хаче забегалі, і стары, і дачка Вера, і Янча і хадзіць ён не ўмеў. Адаграў, напалі малаком. Потым кашай кармлі, дзед стучыўся зрабуй — пайшоў неўзабаве хлопчак сам. Залесці ён на пайшоў неўзабаве хлопчак сам. Вера Ермантовіч, інакш магло дрэнна быць, бо паліцыя конна перапылае. Не ёй жа са сваім дзедкам на малому сваё імя запынаць.

А гэта чаго. Міша захвалываўся? А-а-а, хаванне нішчым авалачан хлеба і бульбуй па па- зупасці, збавіцца зноў на вуліцу іспі, дык за- пасціць хоць. Не, хлопчак, нікуды ты не пой- дзеш, будзеш жыць у мяне. Куды чабе такога ў свет белы адпусціць.

— Мішачка, — пытаецца яна, — а навошта ты хлеб за пазух бярэш? Еш тут, і бульбу еш.

Хлопчык нібыта сунуўся, апануць долу вочы і цяка вымаву.

— Гэта гэта Грышкі, для браіка...

Вось яно што! Там, у халодным вагоне, за- сталося сядзень і яшчэ адно малое... Яно ка- лее і хоча есці. І старэйшы браічкі пайшоў ку- шаць хлеба не толькі для сябе...

— Верачка, — кажа яна, — Бяжы, дачка, забяры дзіця. А ты, Мішачка, распрахайся, лезь на печ, хутка вы будзеце гуляць разам з браічкам.

Неўзабаве Вера прынесла малое. Гадкоў са- тры. Босае, паўголае. Пачалі зноў адаграваць, карміць. Прастудзілася дзіця, змарнела на хо- ладзе і ў голадзе. Не жыць яно на гэтым све- де. Цішком запрасіла Вера знаёмага доктара. Не дапамагло — памёр хлопчык...

Яна шукала сваю дачку. Шукала ў лесе, што пад Юрацішкам. Яна ведала, што нядзе тут яна. Дзе ты, дачка, аджукніся... Нема маўчаў пануры лес, нудна імжаў дождж.

Не першы раз яна прыходзіла ў гэты лес шукаць дачку, і ўсё марна. Яна ў ле сама меншая — дваццаць два гады як мінула. Праўда, замучанам ужо было. За лётчыка вый- шаў якрая перад вайной. Харшый чалавек папаўся, жыць бы толькі ды жыць, каб не гэта ліхалесце... Адналю яно ў яго старога, Валодзе, Мікалая... І вась дачка...

Яна ідзе па лесе з унучкай Мамай. Яны пільна ўгледзіваюцца ў кожны кусцік, кожную куніку. Каміясне сэрца, калі яна прыходзіць сюды, у гэты лес. Дзесяці павіна быць яна.

Калі прыйшлі немцы, яна ўладкавалася па- салынай у начальныя стаянці. Можна б і не ўзялі яе на працу, пэўна на-лішчому загавары- ла б з ёй, каб зналі, што яна жонка саветскага лётчыка.

На адным са стаячых краязнаўчых музеяў, які расказвае пра партызан і падполле, Плі- паўна і партызан, а пад ім надпіс: «М. П. Купіцкая, Р. В. Ермантовіч, М. В. Купіцкая, Р. В. Суворова».

Нядаўна з пасцірлых дзяцей Марыі Плі- паўны не засталася ў жытых. Але ёсць у не- сьміль, якіх яна ўгадала, вывела ў людзі, — Аляксандр Ермантовіч і Міхал Лосеў — Са- ша і Міша.

гэта нашы палонныя салдаты, працуюць у дэ- по. Яны доўга аб нечым гаварылі ў той вечар на стаянці, што абетага чацьвёра палонных. Яна пачала згадвацца.

Ані з Верай зацяснілі ў Юрацішкі. Яна не ведала, адкуль дастаць яны соль, запалкі, нейкія лямачкі... Едучы спенуляць... Чацей пачалі заходзіць у хату незнаёмыя людзі...

Пайшлі пагалоскі, што да Ані пачаў за- лянца немцы перакладчык. Так яна і было. Яна сама аднойчы бачыла, як Аня ішла з ім, паджарым, падручні на вуліцы, аякыўлена га- варыла і смяялася. І чула яна, як людзі гавары- лі пра яе дачку брыдкае: знохалася з немца- ми... Крыўда было слухаць такое, і яна не- як не стрымалася, сказала:

— Нядобра пра дзею, Аня, гаварыць...

— Я сама гэта ведаю, мама, але так грэба.

Аднойчы, позніцца, у нядаўно Аня паехала, як заўсёды, з клункамі ў Юрацішкі. Паехала і не вярнулася. Дзень, другі, трэці... Яна пайшла распсытацца да начальніка стаянці. Той прыняў халодна. Кінуў рэзка:

— Яна арыштавана.

— За што?

— Партызанка! — эдліва адказаў на- чальны стаянці.

Екнула сэрца. Яна зразумела усё. Зразуме- ла, чаму так часта ездзілі Аня з Верай ў Юра- цішкі, чаму вазілі ў клунках соль, запалкі, бітны, чаму надоечы быў перапола на стая- нці, — на пуды партызанскі ўзарвалі эшалон...

Яна даведлася ў той дзень і аб самым страшным — яе дачку, Аню, немцы сымалі ў лесе каля Юрацішкаў, калі яна ішла да партызан, і там жа расстралялі. Распсылаўла аб- тым адна пайшлі...

І вось яна шукае ў лесе сваю Аню, шукае чацьвёры ўжо суткі. Аню страпіла надзёно знайсці, выйшла на ліясную сцянку і падула на вяртацца дамоў. Заўтра, яна зноў прыйдзе, прыйдзе яшчэ і яшчэ. Раптам бачыць ідзе ча- лавек. Нешта стаянула ў душы. Чалавек таксама нечым усхваляваны. Падышоў, за- гаварыў трывожным голасам:

— Ды па нарэ, а бацьку жаночага пайшога на мху каля парча лясіш... Рагарнуў мох, гля- ды, дзючына забітая...

Мужчына зразумев усё, як ухмілася яна за рукаў, загаласіла:

— Аня, мая Аня!

Яна бжыць, яна ляціць паранай тупняк. Нічога не бачаць вочы, нічога не чуюць вушы. Хутчэй, хутчэй, вядзі, чалавеча, туды, дзе знайшоў спячачна яе дзіця, яе Аня...

Вось ён той корч. Яна кідаецца да яго, па- чынае ліхаманкава разгортваць мох. Мужчына зварочвае корч. Яна суртава падае ніц на грудзі дачкі.

ПОТІМ яна шукала сваю дачку Марыі Пліпаўны. У яры, дзе ляжалі забітыя 70 чалавек... Галаслі рады, шумячы сваякоў і блізкіх. Сёння б радавіца болей граба было б — і Ліду прыйшлі савецкія сал- даты! Ды слезы радасці заліліся з слязкім каля- бы. Яны ж, што ляжалі ў гэтым яры, не да- жылі да прыходу нашых чатыры дні. Усяго чатыры дні... У цагляных казематах, дзе іх трымалі, яны, вядома, чулі бліжні гуд і іна- турны, і яны ўбачаць белы свет, адчуваюць радасць перамогі, Вера і гэта і Марыя...

Марыя была ў яе сяроднай дачкой. Жыла яна ў ашніага гадзі з мужам Вацлавам Валі- чым у вёсцы Ерамеічычы, і яны бачыліся разам. Муж працаваў пам млынаром.

Нежак уберга Марыя да яе ў хату, у роспа- чы, у слязах, кінулася на грудзі і загаласіла:

— Мамачка, Вацлава расстралялі!

Калі крыху супакоілася, расказала, як усё было. Прыехалі карнікі прама ў млын, вывелі Вацлава і расстралялі. Хтосьці з гаду па- казаву, што млын часта наведваюць партызан- ны, муж ім дае мuku, нават печаны хлеб. Яе ж тады чамусьці не зачэпілі.

А вось цяпер, годам паазей, таці ж лёс на- паткаў і Марыю... Відань, насаліла яна і- ірады, што перад расстраляем так зячысцілі, толькі кофточка, знаёмага кофточка падказа- ла — яна, Марыічка...

Старэйлі камісю па пахаванні. Людзі ра- шылі — 70 патрыётаў змагаліся разам за ад- ну святую справу, разам памерлі, дык ніхай жа ў іх будзе і агульня брацкая магла...

Я ГЛІДЖУ ў добры, мудры вяр Марыі Пліпаўны Кумідор, у яе ўдзельны ласкавы вочы. Маці... Яна ўмела лю- быць і ўмела ненавіць, яна ішла на подзвіг з малярскай музэяно і вытрымкай, пшчотай і любоўю. За гэта на грудзях у яе ме- даля «За баявыя заслугі». Яе не мог не запа- таваць у блаконт цёплага словы вышпавацца з гэтага выпадку былога камандзіра партызан- скага атрада Н. В. Волкава, які жыўе зараз у Маскве:

«Шаноўная Марыя Пліпаўна! Тав. Іваноў, дырэктар Лідскага краязнаўчага музея, паве- дамў мяне, што Вы маці нашых слаўных разведчыц-партызанак — Веры і Ганны. Я вельмі шкадую, што не ведаў Вашага адраса раей.

Мне было вельмі прыемна ведацца, што ў Веры і Ганны такая цудоўная маці, якая не толькі выхавала сваіх пасцірлых дзяцей, а і дзюх хлопчыкаў-сірот.

Горача вішчую Вас, шаноўная Марыя Плі- паўна, з высокай урадавай ўзнагародай, якую Вы заслужылі, выхаванні такіх сумленных патрыёткаў, якімі былі Вашы дачкі Вера і Та- на...»

На адным са стаячых краязнаўчых музеяў, які расказвае пра партызан і падполле, Плі- паўна і партызан, а пад ім надпіс: «М. П. Купіцкая, Р. В. Ермантовіч, М. В. Купіцкая, Р. В. Суворова».

Нядаўна з пасцірлых дзяцей Марыі Плі- паўны не засталася ў жытых. Але ёсць у не- сьміль, якіх яна ўгадала, вывела ў людзі, — Аляксандр Ермантовіч і Міхал Лосеў — Са- ша і Міша.

гэта нашы палонныя салдаты, працуюць у дэ- по. Яны доўга аб нечым гаварылі ў той вечар на стаянці, што абетага чацьвёра палонных. Яна пачала згадвацца.

Ані з Верай зацяснілі ў Юрацішкі. Яна не ведала, адкуль дастаць яны соль, запалкі, нейкія лямачкі... Едучы спенуляць... Чацей пачалі заходзіць у хату незнаёмыя людзі...

Пайшлі пагалоскі, што да Ані пачаў за- лянца немцы перакладчык. Так яна і было. Яна сама аднойчы бачыла, як Аня ішла з ім, паджарым, падручні на вуліцы, аякыўлена га- варыла і смяялася. І чула яна, як людзі гавары- лі пра яе дачку брыдкае: знохалася з немца- ми... Крыўда было слухаць такое, і яна не- як не стрымалася, сказала:

— Нядобра пра дзею, Аня, гаварыць...

— Я сама гэта ведаю, мама, але так грэба.

Аднойчы, позніцца, у нядаўно Аня паехала, як заўсёды, з клункамі ў Юрацішкі. Паехала і не вярнулася. Дзень, другі, трэці... Яна пайшла распсытацца да начальніка стаянці. Той прыняў халодна. Кінуў рэзка:

— Яна арыштавана.

— За што?

— Партызанка! — эдліва адказаў на- чальны стаянці.

Екнула сэрца. Яна зразумела усё. Зразуме- ла, чаму так часта ездзілі Аня з Верай ў Юра- цішкі, чаму вазілі ў клунках соль, запалкі, бітны, чаму надоечы быў перапола на стая- нці, — на пуды партызанскі ўзарвалі эшалон...

Яна даведлася ў той дзень і аб самым страшным — яе дачку, Аню, немцы сымалі ў лесе каля Юрацішкаў, калі яна ішла да партызан, і там жа расстралялі. Распсылаўла аб- тым адна пайшлі...

І вось яна шукае ў лесе сваю Аню, шукае чацьвёры ўжо суткі. Аню страпіла надзёно знайсці, выйшла на ліясную сцянку і падула на вяртацца дамоў. Заўтра, яна зноў прыйдзе, прыйдзе яшчэ і яшчэ. Раптам бачыць ідзе ча- лавек. Нешта стаянула ў душы. Чалавек таксама нечым усхваляваны. Падышоў, за- гаварыў трывожным голасам:

— Ды па нарэ, а бацьку жаночага пайшога на мху каля парча лясіш... Рагарнуў мох, гля- ды, дзючына забітая...

Мужчына зразумев усё, як ухмілася яна за рукаў, загаласіла:

— Аня, мая Аня!

Яна бжыць, яна ляціць паранай тупняк. Нічога не бачаць вочы, нічога не чуюць вушы. Хутчэй, хутчэй, вядзі, чалавеча, туды, дзе знайшоў спячачна яе дзіця, яе Аня...

Вось ён той корч. Яна кідаецца да яго, па- чынае ліхаманкава разгортваць мох. Мужчына зварочвае корч. Яна суртава падае ніц на грудзі дачкі.

ПОТІМ яна шукала сваю дачку Марыі Пліпаўны. У яры, дзе ляжалі забітыя 70 чалавек... Галаслі рады, шумячы сваякоў і блізкіх. Сёння б радавіца болей граба было б — і Ліду прыйшлі савецкія сал- даты! Ды слезы радасці заліліся з слязкім каля- бы. Яны ж, што ляжалі ў гэтым яры, не да- жылі да прыходу нашых чатыры дні. Усяго чатыры дні... У цагляных казематах, дзе іх трымалі, яны, вядома, чулі бліжні гуд і іна- турны, і яны ўбачаць белы свет, адчуваюць радасць перамогі, Вера і гэта і Марыя...

Марыя была ў яе сяроднай дачкой. Жыла яна ў ашніага гадзі з мужам Вацлавам Валі- чым у вёсцы Ерамеічычы, і яны бачыліся разам. Муж працаваў пам млынаром.

Нежак уберга Марыя да яе ў хату, у роспа- чы, у слязах, кінулася на грудзі і загаласіла:

— Мамачка, Вацлава расстралялі!

Калі крыху супакоілася, расказала, як усё было. Прыехалі карнікі прама ў млын, вывелі Вацлава і расстралялі. Хтосьці з гаду па- казаву, што млын часта наведваюць партызан- ны, муж ім дае мuku, нават печаны хлеб. Яе ж тады чамусьці не зачэпілі.

А вось цяпер, годам паазей, таці ж лёс на- паткаў і Марыю... Відань, насаліла яна і- ірады, што перад расстраляем так зячысцілі, толькі кофточка, знаёмага кофточка падказа- ла — яна, Марыічка...

Старэйлі камісю па пахаванні. Людзі ра- шылі — 70 патрыётаў змагаліся разам за ад- ну святую справу, разам памерлі, дык ніхай жа ў іх будзе і агульня брацкая магла...

Я ГЛІДЖУ ў добры, мудры вяр Марыі Пліпаўны Кумідор, у яе ўдзельны ласкавы вочы. Маці... Яна ўмела лю- быць і ўмела ненавіць, яна ішла на подзвіг з малярскай музэяно і вытрымкай, пшчотай і любоўю. За гэта на грудзях у яе ме- даля «За баявыя заслугі». Яе не мог не запа- таваць у блаконт цёплага словы вышпавацца з гэтага выпадку былога камандзіра партызан- скага атрада Н. В. Волкава, які жыўе зараз у Маскве:

«Шаноўная Марыя Пліпаўна! Тав. Іваноў, дырэктар Лідскага краязнаўчага музея, паве- дамў мяне, што Вы маці нашых слаўных разведчыц-партызанак — Веры і Ганны. Я вельмі шкадую, што не ведаў Вашага адраса раей.

Мне было вельмі прыемна ведацца, што ў Веры і Ганны такая цудоўная маці, якая не толькі выхавала сваіх пасцірлых дзяцей,

МОРУ

(Уступ да паэмы)

Адгукіся, мора, шуму соснаў, Адгукіся шуму твай бароў, Дзе ўзрастаюць матчы пад нябёсам Для тваіх славетных караблёў.

Тым вятрам, Што гушчакіца мачелі, Па табе сумуючы ўдалі, Чайка там, Што з балтыкі мачелі На прастор азэрнае зямлі.

У копы мы на сумы ўзрасталі, Мы нудзілі ў лене нас марской, Твой характар, мора, пераймаў — Не здавацца ў буры штармавой.

Я зрадіўся з песняю тваёю, Мне яна ўстрымвала душу, І таму я шум твайго прыбою У шум сваіх бароў перанашу.

Міхась СТРАЛЬЦЫНЯ

ПРА ЛЮБОЎ

Любоў быае розная:

- І ранняя, і позняя, Старэца, юначая, Халодная, гарачая, Адкрытая, таёмная, Спакійная, наўвясная, Лянёвая, старэнная, Сапраўдная, падманная, Зялёная і спелая, Адаманная, насмешная, Дарэжная, прадманная, Бяздумная, разважная, Разумная, вар'яцкая, Складаная, прасцякая, Саброўская, варажкая, Агідная, прыгожая, Паказная, глыбокая, Самотная, дзубокая, Мінуўшая, наважная, Наўмысленая, сардэчная... Але няма на свеце слоў, Каб ацаніць тваю любоў.

3 ПОШТАМА

ВІЦЕБСКУ ПАТРЭБЕН МУЗЕЙ Ю. ПЭНА

Вядомы жывапісец Ю. Пэн амаль усе жыццё правёў у Віцебску. Уся яго творчасць была прысвечана Віцебшчыне. Палаці Вялікай Настрычынскай рэвалюцыі мастак шчыра адгучаў сваім творамі на ўсе новае ў жыцці народа.

Многа твораў Ю. Пэна і яго архіў пасля трагічнай смерці мастака былі перададзены ў Віцебскі краязнаўчы музей.

У 1938 годзе Віцебскі гарсавет прыняў рашэнне аб стварэнні галерэі Ю. Пэна. Музей з'явіўся перадаць галерэі 793 работы мастака. Але ажыццявіць задуманае пераходзіла вайна.

Работы мастака раскіданы цяпер па розных музеях і па зборках прыватных асоб. А ў горадзе, дзе Ю. Пэн жыў і тварыў, земляні не маюць магчымасці знамяціцца з яго творчасцю і знаёміцца з ёю сваіх гасцей.

Думаецца, што лепшым увекавечаннем памяці мастака было б стварэнне ў Віцебску галерэі Ю. Пэна. Для яе маглі б перадаць экспанаты Дзяржаўнага мастацкага музея БССР, Віцебскага краязнаўчага музея, а таксама іншыя музеі краіны. Другія часткі выдзеліла экспазіцыйны галерэй Ю. Пэна былі прысвечаны творчасці такіх вядомых мастакоў, у розныя часы звязаных з Віцебскам, як М. Керэвіч, З. Азгур, С. Юлоў, І. Ахрэмчыч, В. Волкаў і многія іншыя. Знайшлося б тут месца і для твораў мастакоў, якія дзяржэў і працуюць у Віцебску.

А. ПАДЛІПСКИ

Міхась Ванісенка У АСТРАВЕЦКІМ ЛЕСЕ АБРАЗКІ

ШЧАСЛІВАГА ШЛЯХУ, БАРАДАТЫ!

Пад нагамі пружыны свец, З кустоў з аглушальным шумам сарваліся дразды-рабінкі: відць, прыляталі сюды ласавіца ўжо добра налітымі ягадамі работы.

У лесе — шчыня. Нават не шчыня, а нейкая няўзнаў, асабліва шчынястая, якая быўе толькі перад надыходам восені. Яшчэ не скора тая дні, калі пад селішча дробны дождж, яшчэ сталіць цёплае, сонечнае надвор'е, але ўжо адчуваецца: лес быццам настрыбнуўся ў прадаўжаны не таіх і далёкіх пераезы. У барозні ўжо ўлісены сям там жоўтыя наснінкі, час ад часу сарвецца і з ціхім шоргатам

У НОВАЮ книгу Уладзіміра Дамашэвіча ўвайшла апавесць «Студэнты апошняга курса» і два цыклы аповядаў: «У самы розны час» і «Трыццаць гадоў да нашых дзён, адбываюцца падзеі ападаніяў і апавесці. І заўсёды ў гэтых падзеях прысутнічае сам аўтар.

АБУДЖЭННЕ ДАБРАТЫ

ду, — усё тое, што так ураіла яго тады, на тым пансімі вяселлі. Справа не ў гэтым. Справа ў тым, што хлопчык нечакана адкрыў для сябе раней неведомы свет — свет музыкі.

«Пасля той музыкі я доўга быў сам не свой, жыў я ў сні... Музыка была ў маёй галаве, па ўсёй маёй істоты, яна перапаўняла мяне да краёў...»

Тыдні два ў мяне былі слухавыя галоўнінцы. Вацкі ўжо хацелі везці да доктара, але па-стурова ўсё прайшло. Ды не, не ўсё! З тако часу я нібы ачужыўся ад доўга сну, гляджу на свет другімі вачыма і бачу ўжо новы свет. Я ўбачыў, што тако чым я жыў дагэтуль, ужо для мяне мала, бо на свеце ёсць нешта большае і прыгажэйшае, нешта такое, без чаго жыццё будзе злавачна няпоўным і нецікавым.

Ва мяне абудзіўся чалавек. Хай даўжэ чытаць гэтую даўгаватую цытату, але мне думаецца, яна дае некаторае ўяўленне пра стыль і манеру пісьменніка і, галоўнае, пра кірунак яго мастацкага пошуку. Мы ўбачым далей, што лірычны герой многіх аповядаў Ул. Дамашэвіча будзе ісці па жыцці з тым, што абудзіла калісьці ў ягонай душы музыка.

Яна не змоўне ў ім ніколі і ніколі не згане ў ім прага прыгажосці і дасканаласці, заўсёды пошук гэтай прыгажосці і дасканаласці ў людзях, у жыцці, у прыродзе, у мастацтве.

Герой аповядаў «Бярозавы сок» пасля доўгай рэстаўцы наведваў родныя мястэчкі. Ён ходзіць сялянскімі свайго дзяцінства і юнацтва. Яго душа поўнілася радасцю ад сустрэчы са старой ігрушкай на пакінутай

гаспадаром сямлібе, ён з замілаваннем глядзіць на мошны, крамыяныя абшывы ў падале на шыў старата, з асадаў п'е з меднай конічкі-гілым бірозавым сокам. Апаважанае поўнае пельціны, шчырасці, даброты — даброты людской, чалавечай, здаровай, не жаласнай.

Ул. Дамашэвіч называе і прылічва ў сваім пошуку чалавекі ў чалавекі. Розныя прыгажосці выносіць пісьменнік героя аповядаў «Ямы на дарозе» Лявону і Гансу Гонтэру з аповядаў «Смех на ўласных памінах, ці маналог Ганса Гонтэра», аднак і тут, і там Ул. Дамашэвіч імкнецца разабрацца ў лагавым, душэўным, спружынавым, прыяўлі Лявона да здарыў свайго маляра, з Гансу Гонтэра да маральнага банкруцтва і самазбыцтва.

Удачы пісьменніка з'яўляцца аповядаў «Першае расчараванне». Яно з шыкла «Абуджэнне» і непасрэдна перагучаецца з аднайменным аповядаўнем Хлопчык, які быў аднойчы і назаўсёды ўражаны сваёй асабістае каханне выдасца за апантанае, дробны пашляк — за складаную натуру, само аповядаўне робіцца вялым, выцілі — выпадковымі, думкі — вымучанымі, самаробнымі. Гэта асабліва датычыцца непасрэдна «Студэнцкіх» старонак аповесці.

Больш цікавы, жывы старонкі твора тая, на якіх герой прыязджае ў родную вёску альбо думкае пра яе. З іх зноў паўстае перад намі няжыткі, прасты, добрыя, поўны ўнутранага святла і цяпла свет лепшых аповядаў пісьменніка.

Л. БРАНДАБОУСКАЯ.

ТОЛЬКІ ЯШЧЭ ЛЕПШ...

Шчыра за сталом усе, А мыць патрэба па кімсьці... Кортак, дакладна, зграбна...

Натуральна, поспех фоталабома ў вялікай меры залежыць ад якасці здымкаў, іх мастацкасці. У альбоме «Пад небаў краіны пудоўнай» скарываны работы С. Апаніш, У. Вяхоткі, У. Дагаева, У. Нітаса, У. Круна, А. Лунанова, Б. Марозова, М. Міновіча, Д. Чаквіча, Ф. Чаковіча. Многі са здымкаў адпавядаюць тым крытэрыям мастацкасці, якія прад'яўляе наша сённяшняе жыццё да фотамастацтва. Лепшыя з іх — работы праніжэнныя, з веданнем псіхалогіі дзіцяці, з мяккім гумарам і зацікаўленасцю. Але...

Вядома, што арганізаваным здымкам па эмацыянальнаму ўздзеянню на гледача горш за тым, якія выхалены аб'ектывам з самаго жыцця. У большасці сваёй аўтары здымкаў для гэтага альбома — рэпартажеры. А для кожнага фотарапартажэра гэта аздаўная ісціна, здавалася б, лавіна добра вядома. Між тым у альбоме зшыта здымкаў пастапаўчынае, дзе людзі адкрыта паўзючы перад аб'ектывам, куды шчоўне затвор, каб зноў ачыць, удыкчы наветра, працягнуць абаравіду на паўсёнае фразу. Шмат фотаздымкаў зроблена агудным планам, раздроблена другаруднымі дэталімі, спрод якіх гудыяцца галоўнае, што нас

МАЕ ПАЛІВАННЕ

Стукнула ў шыбу саітане Правай ці левай рукой. Выйдзі я на паліванне З кошыкам, з торбай

Не, не баюся і кінаў, Я перарос іх ужо. Дома я сёння паніну

Інаўскай маркі руніко, З кошыкам і паліваю, Пахі ў яго нагую, Укіну ў тору пустаю Шыцкі кілаграмаў дажджу.

Выдатным, Можа, вярнуся дамоў, Высху і неадраўна, Во як паліну ў чытачоў.

НЕШТАЧКА

Я сімаў вам нештачка, Гэта — чутка-вештачка, Што сарочка-платарка На хвасце насіла.

Запісаў я ў леспару, Бо сьбіры праслілі, Каб з хваста сарокі ў кніжку

Перанес я гуні, Я пішачу ў норцы мышы Галубочкі: Гулі-гулі... Які сплывае Дзержынскі, Мы не ведаем пакул.

ЦЭЗКІ

На ўсім Каўназе свой і чалавек І па-гуртніску ўзімаю тосты. На горы паглядаю з-пад паветкі І цынадалі п'ю з мроніцы проста.

Есць помнік ля падножжа грозных скал, Гляджу я — і туга маіне ў зрэчках, Хоць да мяне пра гэты пераваў Праўдзіва скалаў паэмы і вяртэжына.

Калісьці тут сам Пушкін праздаўмаў, Катэры, як і я, быў Алінсандрам, І для таго сюды я зватваю, Каб цэзку прывітаць галінкай алектра.

Сімаў мой цэзка на мані ўначы, А можа, ехаў у арбе сиркулячы, Мне сюды прывезлі ў «маскінучы», З'яўду нас лёс (маршчел) немінучы.

Відзён адсюль я больш як за вярсту, І я, неўтаймаваны, праміністы, Да вышніх Эльбурса дарасту, Калі не перашкодзіць парадзісты.

І. ГУРЫНОВІЧ.

МАЛЯЎНІЧА, ПА-СВОЙМУ

Я не баюся перавялічэння: Нялі Шчасная — таленавіты мастак. Яна не шукае торных сідзінь, іза сваімі шыльхамі, настойліва ўдасканалючы сваю сродкі выяўлення задумы і ў жыццёвай, і ў становай графіцы. Можна спрачыцца, навін не работ, можа разважачы накойкі перанаканна ўвабасіона тая ці іншая задума, але ні адзін яе твор не паідае кабэ рабудушчы. Пейзажы, напісаны Нялі Шчаснай у Серэдыні Азіі, яе нарышы, прысвечаны мацярніству, нахання, няжытраву чалавечаму шчасцю, поўныя паучыці і той інтэлектуальнае атмасферы, якія вызначаюць сапраўднага мастака.

Німаля працуе Нялі Шчасная і ў кніжнай графіцы. Ад выдання да выдання яе ілюстрацыі ўсё больш дакладна і выразна. Калі, напрыклад, аб'явілі аб беларускай народнай казці «Ямы» ў саей час бранавала завершанасці, арыгінальнасці, вобразнага вырашэння, дым німіка і мастацкага казкі і. Бурсава, якая нідаўна з'явілася на паліцах кнігарні, — гэта сапраўднае свята для людзей, які любяць і арыгінальнасць і стварэнні багата фантазіі, з глыбокім праніжэннем у тэст, у выніку чаго тэстэ забягаюцца.

У творчым актыве Нялі Шчаснай — афармленне кніжак Алены Васілевіч «Калінавая рукавічка», Івана Пташнінава «Сцяпан Жыхар са Свешчы».

Цяпер яна працуе над афармленнем альманаха паэзіі для выдвецтва «Маладая гвардыя». А зусім нядаўна здала ў выдвецтва «Беларусь» афармленне кніжкі Н. Галіноўскай «Размова сялянчан». Я глыбока перакананы, што гэта будзе цікавыя работы.

Уладзімір БОЙКА.

НАШ МІКРАКАЛЫ СТОЛ

ЛІТАРАТУРНЫЯ ПАРЭДЫ

Я ПРАПІСАНЫ ў горадзе, а жыўу анідзе, паміж небам і зямлёю, на трэцім паверсе шматпавярховага дома, дзе проста ў вонны шыгае блакітны, у іраніку, веер.

Горад, горад... Ты даў мне прапіску і чарніла для аўтаручкі, але не даў дурнагаў заспаннасці. Мусябіць тама, калі бачу я на асфальце ахалапан сена, што згубіў з калёе нядбайна дзядзька ў модным габарытаным паліто, у бярэце і біскупчыку, свежанамазаным дзясце ботак, шычмыльва туга падстаўе да сэрца, а руну мінволі маіцае ў нішкі аловок.

Горад, каменны, халодны, абываючы горад! Вяска, любя і дружаліная... На кучкі маёй гарадской кватэры вада напаяе з ірані: кап-кап-кап... Цывілізацыя! Толькі што мне да таго, калі біскупцы дарагі, хоць і паліпалены, запілены, чунь ляжыць на гарнішчы дэлекае бацьнаўскае хаты, калі нешта там, на Краснапольшчыне, есць вёска, а ў той вёсцы — студыя, а ў студыі бескалатна пляжэаюцца газэтыны дэльфіны!

Сена на асфальце... Дэльфіны ў студыі...

Яны падмаюць угору свае лагодны, хоць і дубасты моры, якія цпер, чамусьці называюцца тварамі, бо вымулена, што дэльфіны — істоты разумныя, пляюць мяне па плычы хвастамі і пятаюцца зусім па-нашаму: хлаю, хлаюць, ці ёсць лшчэ піва на Камароўцы?

І яны боўтаюцца ўніз, гарызанці і рахманія, у абшывку з вёбарам, што ўпалі ў студыі вясковыя набыты — крамыяны і маладыя, і зноў шычмыльва туга падстаўе да сэрца, і мне зноў хонацца бачыць іх — разумныя, тутайшы, насікі, і мне зноў хонацца ў вёску, хонацца туды, на Краснапольшчыне, дзе веер пахне сінечай, і я адчуваю, што мяне бялічка трымае ў горадзе прапіска, і мне сумна, мне млосна, і хонацца зноў пісаць — адну апавесць пра вясковы лапаць, другую — пра яго сьбіра чунь, трэцюю — пра горад з вёскай і вёску з горадам...

Мікола АЛТУХОУ

СУСЕД

За маім аном да ночы Не сціхае гул работы. Мне, як выхаваны пан, Зранку кілавецца кран. Я чытаю — і ён першы Чуе свежманькія вершы.

Пачытаю, паўтараю — Ен узніме угору Палец вежавы, стаўляе І нівае адмыслова.

Крытык ён прыроджаны, З ім у нас прыгані, Ой, які прыгані! Мой любімы кран! Толькі свет не без інтрыгі — І раптоўна кран мой знік. Нейкая нім біздарнасці Ен лачне ківаць. Мне ж суседа шумнага Будзе нестваць.

Іван Мелек

МАЕ ПАЛІВАННЕ

Стукнула ў шыбу саітане Правай ці левай рукой. Выйдзі я на паліванне З кошыкам, з торбай

Не, не баюся і кінаў, Я перарос іх ужо. Дома я сёння паніну

Інаўскай маркі руніко, З кошыкам і паліваю, Пахі ў яго нагую, Укіну ў тору пустаю Шыцкі кілаграмаў дажджу.

НЕШТАЧКА

Я сімаў вам нештачка, Гэта — чутка-вештачка, Што сарочка-платарка На хвасце насіла.

Запісаў я ў леспару, Бо сьбіры праслілі, Каб з хваста сарокі ў кніжку

Перанес я гуні, Я пішачу ў норцы мышы Галубочкі: Гулі-гулі... Які сплывае Дзержынскі, Мы не ведаем пакул.

ЦЭЗКІ

На ўсім Каўназе свой і чалавек І па-гуртніску ўзімаю тосты. На горы паглядаю з-пад паветкі І цынадалі п'ю з мроніцы проста.

Есць помнік ля падножжа грозных скал, Гляджу я — і туга маіне ў зрэчках, Хоць да мяне пра гэты пераваў Праўдзіва скалаў паэмы і вяртэжына.

Калісьці тут сам Пушкін праздаўмаў, Катэры, як і я, быў Алінсандрам, І для таго сюды я зватваю, Каб цэзку прывітаць галінкай алектра.

Сімаў мой цэзка на мані ўначы, А можа, ехаў у арбе сиркулячы, Мне сюды прывезлі ў «маскінучы», З'яўду нас лёс (маршчел) немінучы.

Відзён адсюль я больш як за вярсту, І я, неўтаймаваны, праміністы, Да вышніх Эльбурса дарасту, Калі не перашкодзіць парадзісты.

І. ГУРЫНОВІЧ.

ПАКАЗВАЮЦЬ САМАДЗЕЙНЫЯ МАСТАКІ

У Светлагорскім Доме культуры энергетыкаў адкрылася выстаўка работ самадзейных мастакоў, прысвечаная 50-годдзю БССР і Кампартыі Беларусі. На ёй экспанавана звыш 80 каліграфічных, эндаў, граўр.

Мастак-аматар Уладзімір Юштрак у сваё творах расказвае пра родны горад, яго вясковыя. Устаў на вельваўніку ўпрыяўні і ягоны эцюд «Ветраны азець» і каліграфія «Правізія».

Будуціншы горад хімікаў і энергетыкаў прысяяні свае работы самадзейны мастак Віктар Баравой. На выстаўцы можна ўбачыць і творы Германа Пранішнікава «Памятаіце аб ваіне», «Прастэтак», «Алея». Работы дэстага Мікалая Вай паказваю эцюды «Восенскі лес», «Старыняная халіна» і іншыя.

Ужо трэці раз адлюста на суд гледача свае работы светлагорскія мастакі-аматары Міхал Андіка, Ананій Ярашвіч, інжынер заводу штурнага валакта Мікалай Дакунаў.

Л. БАЛДУЕУ.

ДЭЛЬФІНЫ ў СТУДЫІ

(Міхась Стральцоў)

Яны падмаюць угору свае лагодны, хоць і дубасты моры, якія цпер, чамусьці называюцца тварамі, бо вымулена, што дэльфіны — істоты разумныя, пляюць мяне па плычы хвастамі і пятаюцца зусім па-нашаму: хлаю, хлаюць, ці ёсць лшчэ піва на Камароўцы?

І яны боўтаюцца ўніз, гарызанці і рахманія, у абшывку з вёбарам, што ўпалі ў студыі вясковыя набыты — крамыяны і маладыя, і зноў шычмыльва туга падстаўе да сэрца, і мне зноў хонацца бачыць іх — разумныя, тутайшы, насікі, і мне зноў хонацца ў вёску, хонацца туды, на Краснапольшчыне, дзе веер пахне сінечай, і я адчуваю, што мяне бялічка трымае ў горадзе прапіска, і мне сумна, мне млосна, і хонацца зноў пісаць — адну апавесць пра вясковы лапаць, другую — пра яго сьбіра чунь, трэцюю — пра горад з вёскай і вёску з горадам...

Левані ГАУРЫЛКІН

БУКСМЫ

Крытык ён прыроджаны, З ім у нас прыгані, Ой, які прыгані! Мой любімы кран! Толькі свет не без інтрыгі — І раптоўна кран мой знік. Нейкая нім біздарнасці Ен лачне ківаць. Мне ж суседа шумнага Будзе нестваць.

Іван Мелек

МАЕ ПАЛІВАННЕ

Стукнула ў шыбу саітане Правай ці левай рукой. Выйдзі я на паліванне З кошыкам, з торбай

Не, не баюся і кінаў, Я перарос іх ужо. Дома я сёння паніну

Інаўскай маркі руніко, З кошыкам і паліваю, Пахі ў яго нагую, Укіну ў тору пустаю Шыцкі кілаграмаў дажджу.

НЕШТАЧКА

Я сімаў вам нештачка, Гэта — чутка-вештачка, Што сарочка-платарка На хвасце насіла.

Запісаў я ў леспару, Бо сьбіры праслілі, Каб з хваста сарокі ў кніжку

Перанес я гуні, Я пішачу ў норцы мышы Галубочкі: Гулі-гулі... Які сплывае Дзержынскі, Мы не ведаем пакул.

ЦЭЗКІ

На ўсім Каўназе свой і чалавек І па-гуртніску ўзімаю тосты. На горы паглядаю з-пад паветкі І цынадалі п'ю з мроніцы проста.

Есць помнік ля падножжа грозных скал, Гляджу я — і туга маіне ў зрэчках, Хоць да мяне пра гэты пераваў Праўдзіва скалаў паэмы і вяртэжына.

Калісьці тут сам Пушкін праздаўмаў, Катэры, як і я, быў Алінсандрам, І для таго сюды я зватваю, Каб цэзку прывітаць галінкай алектра.

Сімаў мой цэзка на мані ўначы, А можа, ехаў у арбе сиркулячы, Мне сюды прывезлі ў «маскінучы», З'яўду нас лёс (маршчел) немінучы.

Відзён адсюль я больш як за вярсту, І я, неўтаймаваны, праміністы, Да вышніх Эльбурса дарасту, Калі не перашкодзіць парадзісты.

І. ГУРЫНОВІЧ.

МАЕ ПАЛІВАННЕ

Стукнула ў шыбу саітане Правай ці левай рукой. Выйдзі я на паліванне З кошыкам, з торбай

Не, не баюся і кінаў, Я перарос іх ужо. Дома я сёння паніну

Інаўскай маркі руніко, З кошыкам і паліваю, Пахі ў яго нагую, Укіну ў тору пустаю Шыцкі кілаграмаў дажджу.

НЕШТАЧКА

Я сімаў вам нештачка, Гэта — чутка-вештачка, Што сарочка-платарка На хвасце насіла.

Запісаў я ў леспару, Бо сьбіры праслілі, Каб з хваста сарокі ў кніжку

Перанес я гуні, Я пішачу ў норцы мышы Галубочкі: Гулі-гулі... Які сплывае Дзержынскі, Мы не ведаем пакул.

ЦЭЗКІ

На ўсім Каўназе свой і чалавек І па-гуртніску ўзімаю тосты. На горы паглядаю з-пад паветкі І цынадалі п'ю з мроніцы проста.

